

УДК 330.341.1:62.001.7;
338.24.01
© 2025

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК АГРАРНОЇ НАУКИ УКРАЇНИ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

В.А. Вергунов

*доктор сільськогосподарських наук, професор, академік НААН
Національна академія аграрних наук України
вул. Михайла Омеляновича-Павленка, 9, м. Київ, 01010, Україна
e-mail: transfnaas@ukr.net
ORSID: 0000-0002-5476-4845*

Надійшла: 08.01.2025

Мета. Висвітлити основні результати наукових досліджень з питань інноваційного розвитку та трансферу технологій у мережі науково-дослідних установ регіонального рівня та державних підприємств дослідних господарств Національної академії аграрних наук України за 2024 р.; запропонувати механізми комерціалізації результатів наукових досліджень, які сприятимуть подальшому розвитку інноваційної діяльності в НААН. **Методи.** Застосовували системний аналіз та узагальнення інформації для поповнення кейсу проєктів з інноваційним потенціалом щодо трансферу технологій в агропромислове виробництво; сценарний аналіз умов використання інноваційного потенціалу установ аграрної науки в умовах європейської інтеграції. **Результати.** Висвітлено основні результати наукових досліджень з питань інноваційного розвитку та трансферу технологій в мережі науково-дослідних установ регіонального рівня та державних підприємств дослідних господарств НААН за 2024 р. Запропоновано головні напрями розвитку інноваційної діяльності в НААН на перспективу. **Висновки.** На підставі результатів аналізу інноваційної діяльності установ НААН регіонального рівня доповнено методичну базу, яка охоплює всі аспекти інноваційного розвитку НААН і може бути використана для розроблення механізмів їх реалізації. Одержані дані є науково-організаційною основою для подальшого інноваційно-інвестиційного розвитку аграрної науки.

Ключові слова: агропромислове виробництво, інноваційний розвиток, інноваційна діяльність, комерціалізація, капіталізація, трансфер технологій.

DOI: <https://doi.org/10.31073/agrovisnyk202501-09>

Американські економісти визнали формування національної інноваційної системи (НІС) найвизначнішою подією ХХ ст. [1], оскільки саме НІС є основою досягнень в будь-якій сфері, механізмом, що дає змогу задовольнити будь-яку потребу суспільства. Розвивати теорію та практику НІС заради інтелектуалізації та прискорення розвитку економіки у 1980-х роках почали у США. На думку американських

експертів, ефективна НІС складається з дев'яти елементів: 1) рухливість капіталу, 2) гнучкість ринку робочої сили, 3) сприйнятливості уряду до потреб інноваційного бізнесу, 4) розвиненість інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), 5) розвиненість інфраструктури для приватного сектору, 6) система захисту інтелектуальної власності, 7) достатній людський і науковий капітал, 8) маркетингове

мистецтво, 9) загальна схильність нації до захоплення творчості.

Формування НІС є стратегічним напрямом перспективного зростання економіки будь-якої країни. Нині розв'язання проблемних питань щодо забезпечення інноваційного розвитку аграрного сектору регіонів потребує швидкого розроблення, впровадження та застосування у виробництві сучасних технологічних і організаційних ідей, нової техніки на інноваційній основі [2]. Широке впровадження інновацій сприяє підвищенню продуктивності праці, економії ресурсів, скороченню витрат та зниженню собівартості аграрно-продовольчої продукції, нарощуванню обсягів і підвищенню ефективності сільськогосподарського виробництва, що в підсумку впливає на залучення інвестицій [3].

Автори праці [4] акцентують увагу на низці чинників, які гальмують інноваційну діяльність аграрних підприємств, і роблять висновок, що «формування ефективних та дієвих механізмів здійснення інноваційної діяльності підприємствами аграрної сфери дасть змогу підвищити рівень конкурентоспроможності та зміцнити позиції на міжнародному ринку аграрних товарів». Вони також наголошують на необхідності системного підходу до розвитку аграрного сектору: «час перейти від «латання дірок» до стратегічного підходу в інноваційній діяльності».

В НААН інноваційна діяльність — невід'ємна складова багатопрофільних науково-дослідних установ регіонального рівня та державних підприємств дослідних господарств. Їхніми головними завданнями є виконання власних наукових досліджень з проблем інноваційного розвитку АПК регіонів, адаптація розробок наукових установ загальнодержавного рівня до місцевих ґрунтово-кліматичних умов, їх комерціалізація та капіталізація, організація широкого впровадження в агроформуваннях регіонів, науково-консультативний супровід впровадження.

Аграрний сектор економіки України, на відміну від інших сфер, має свої особливості щодо генезису та впровадження інноваційних продуктів. Йдеться

насамперед про те, що інноваційна діяльність не є одиничним актом упровадження будь-якої новації. Це цілеспрямована система заходів із розробки, впровадження, освоєння, виробництва, поширення і комерціалізації новацій [5].

Попри позитивний досвід успішних агрокомпаній, інноваційну активність більшості суб'єктів аграрного сектору стримує низка чинників. Одним із них є недосконала державна політика щодо стимулювання розвитку науково-технологічної сфери [6]. Окрім цього, розвиток інноваційної діяльності в аграрній сфері стримується через кризу, спричинену війною, яку російська федерація веде проти України, зменшення ринків збуту продукції, обмеженість внутрішніх і зовнішніх джерел фінансування інновацій та неможливість їх швидкої мобілізації, низький рівень інвестиційної привабливості галузі, а особливо — через відсутність інновацій та сучасних технологій виробництва і вирощування сільськогосподарської продукції [7].

На розв'язання проблем розвитку інноваційної діяльності спрямовані окремі завдання в рамках галузевих програм наукових досліджень та реалізація програми наукових досліджень НААН на 2021–2025 рр. «Використання потенціалу аграрної науки для інноваційного розвитку галузей агропромислового виробництва України («Інноваційний розвиток»)). Реалізація зазначеної програми передбачає дослідження та створення методичної бази щодо ведення інноваційної діяльності в АПК, забезпечення трансферу технологій в агропромислове виробництво [8].

Мета досліджень — аналіз інноваційної активності наукових установ НААН регіонального рівня, дослідження стану впровадження та комерціалізації затребуваної на ринку наукоємної продукції та пошук можливостей удосконалення такої діяльності.

Матеріали і методи досліджень. Під час маркетингових досліджень у різних ґрунтово-кліматичних зонах проводили системний аналіз та узагальнення інформації з метою поповнення банку даних завершених наукових розробок (новацій),

науково-консультаційних та інформаційних послуг — для активного їх сприйняття й освоєння в агропромисловому виробництві. Здійснено сценарний аналіз умов інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку вітчизняного АПК в умовах євроінтеграції з урахуванням теорії конкурентних переваг.

Результати досліджень. Завдання програми наукових досліджень (ПНД) НААН №41 «Інноваційний розвиток» у 2024 р. втілювали 26 наукових установ-співвиконавців. Програма включає чотири підпрограми:

1. «Теоретико-методологічні та організаційні засади інноваційного розвитку агропромислового виробництва в умовах міжнародної інтеграції».

2. «Провайдинг та трансфер інновацій в агропромисловому виробництві з урахуванням регіональних особливостей».

3. «Інформаційно-бібліотечне забезпечення галузей агропромислового виробництва».

4. «Розвиток системи міжрегіональної взаємодії науки, освіти та бізнесу з питань інноваційного розвитку».

Загалом виконувалось 40 завдань другого рівня, в тому числі 5 фундаментальних і 35 прикладних [9].

В результаті виконання у 2024 р. завдань фундаментальних досліджень за ПНД № 41 «Інноваційний розвиток» розроблено: теорій, стратегій, концепцій — 3, методик і методів — 6; створено баз даних — 1; видано: монографій — 3, брошури — 2; створено інших видів наукової

продукції — 11 (табл. 1). Що стосується завдань прикладних досліджень, то показники були такими: теорій, стратегій, концепцій — 2, методик і методів — 15, технологій — 14, патентів — 14, рекомендацій — 98, монографій — 31, баз даних — 12, книг — 2, інших видів наукової продукції — 13 (табл. 2).

Як видно з табл. 1, 2, у науково-технічній продукції домінують рекомендації, методики та технології. Найважливіші з них перелічені далі.

Інститутом сільського господарства Степу розроблено науково-практичні рекомендації щодо забезпечення безперервного інноваційного процесу в агропромисловому виробництві та удосконалення механізму просування на аграрний ринок науково-технічних розробок і наукової продукції.

Національною науковою сільськогосподарською бібліотекою НААН підготовлено монографію «Організація аграрних дослідницьких практик для потреб інновацій у формі громадських об'єднань на теренах України».

Науковцями Інституту сільського господарства Степу НААН встановлено виражений тренд зниження показників виробничо-господарської та фінансово-економічної діяльності суб'єктів господарювання АПК. Найбільш вразливими за узагальненим індексом варіації урожайності основних сільськогосподарських культур у 2015–2024 рр. виявились Кіровоградська (16,6), Вінницька (16,3) та Дніпропетровська (15,8) обл., що свідчить

1. Результати виконання у 2024 р. фундаментальних досліджень за ПНД 41 «Інноваційний розвиток»

Види науково-технічної продукції	Кількість, од.	Підпрограма I	Підпрограма II	Підпрограма III
Теорії, стратегії, концепції	3			3
Методики, методи	6	6		
Монографії	3	3		
База даних	1			1
Інше	11			11
Брошури	2			2
Разом	26	9	–	17

2. Результати виконання у 2024 р. прикладних досліджень за ПНД 41 «Інноваційний розвиток»

Види науково-технічної продукції	Кількість, од.	Підпрограма I	Підпрограма II	Підпрограма III	Підпрограма IV
Теорії, стратегії, концепції	2		1		1
Методики, методи, проекти	15		14	1	
Технології	14		14		
Патент, свідоцтво, охоронні документи	14	3	11		
Рекомендації, практикум	98		63	3	32
Положення, аналіз	2	1	1		
Бази даних	12	1	10	1	
Монографії	31	4	20		7
Книги	2		1	1	
Інше	13	3	5	5	
Разом	203	12	140	11	40

про недостатнє впровадження агротехнологічних нововведень, які дають змогу подолати негативні чинники. Підтверджено, що вузькоспеціалізовані напрями діяльності виробників сільськогосподарської продукції та окремих регіонів — важливі фактори зниження ефективності господарської діяльності цих суб'єктів аграрного виробництва та гальмування інноваційного розвитку у кризові періоди, спричинені складними погодними умовами, ситуацією на ринку збуту та іншими обставинами.

Інститутом сільського господарства Північного Сходу НААН визначено потреби сільськогосподарських товаровиробників у науково-технічних розробках, досліджено їх участь у формуванні замовлень на наукоємну інноваційну продукцію, а саме на насіння сільськогосподарських культур, урізноманітнення їх сортів, нові технології вирощування та консалтингові послуги, які виробничники мають бажання отримати. За результатами комплексного аналізу визначено технології, які користуються найбільшим попитом в умовах регіону, пройшли випробування та адаптовані до впровадження у конкретні виробничо-господарські процеси сільськогосподарських підприємств.

Проведено пошук нових ринків збуту в умовах динамічної кон'юнктури, що стимулюватиме розвиток інфраструктури аграрного ринку регіону та сприятиме розвитку малого і середнього підприємництва.

Національною науковою сільськогосподарською бібліотекою НААН також розроблено логічні моделі інституціонального стимулювання активності процесу інформаційного забезпечення галузей агропромислового виробництва України в умовах інституціонально організованої системи інформаційного забезпечення (СІЗ) АПВ; розроблено логічні моделі позаінституціонального стимулювання активності процесу інформаційного забезпечення галузей агропромислового виробництва України в умовах інституціонально організованої СІЗ АПВ; оптимізовано логічні моделі інституціонального та позаінституціонального стимулювань активності процесу інформаційного забезпечення галузей агропромислового виробництва України в умовах інституціонально організованої СІЗ АПВ, інтегрованої до відповідної міжнародної системи.

Загалом установами-співвиконавцями програми у 2024 р. випробувано 264 наукові розробки, в тому числі у галузі

землеробства — 44, рослинництва — 199, зоотехнії — 12, механізації — 2, аграрної економіки — 7.

В Інституті сільського господарства Степу НААН проведено випробування нових плівчастих сортів ячменю звичайного (ярого) для зернофуражного використання (степовий екотип). Урожайність культури зросла до 3,17–3,89 т/га, що вище за середню по установі на 0,68–1,40 т/га (27,3–56,2%), вміст білка в зерні становить 12,7–14,8 %; натура — 720–756 г/л.

Науковцями Інституту сільського господарства Північного Сходу НААН випробувано елементи оптимізації фіто-санітарного стану конопель посівних на території Лівобережного Лісостепу України. Фактична економічна ефективність вирощування культури зросла на 1950 грн/га.

Науковцями Донецької державної сільськогосподарської дослідної станції НААН запропонована та випробувана удосконалена адаптивна технологія вирощування пшениці озимої в східній частині Північного Степу України. Прибавка врожаю порівняно з контролем становить 40–58%, рівень рентабельності виробництва зерна зріс від 25,7 до 86,2%.

В Інституті кормів та сільського господарства Поділля НААН випробувано новий спосіб вирощування пізніх ярих однорічних кормових культур у післяюкисних посівах. Він забезпечує можливість одержувати 60–80 т/га зеленої маси, 12–16 т/га сухої речовини з поживністю 0,6–0,7 к. од./кг за раціонального використання біокліматичних ресурсів у період вегетації, з червня по вересень включно. Економічний ефект сягає 3,0–5,0 тис. грн/га.

Прикарпатською ДСГДС Інституту сільського господарства Карпатського регіону НААН науково обґрунтовано основи реалізації біологічного потенціалу продуктивності гірчиці білої за оптимізації рівня інтенсивності технології вирощування в умовах Карпатського регіону. Забезпечено врожайність 2,7 т/га, вихід олії досяг 0,7 т/га. Чистий дохід становить

16 тис. грн/га, рівень рентабельності — 120%, а собівартість продукції — 9 тис. грн/га.

У 2024 р. впроваджено 218 розробок в галузі агропромислового виробництва. Впровадження здійснювалося на базі 428 агроформувань (для цього попередньо було укладено 781 договір).

Зокрема в ДП «ДГ «Ставидлянське» ІСГС НААН на площі 448,5 га Інститутом сільського господарства Степу НААН впроваджено моделі високопродуктивних екологічно збалансованих короткоротаційних сівозмін з ринковою орієнтацією. За використання цих моделей в господарстві в умовах посухи протягом вегетаційного періоду (ГТК=0,29) сформувалася продуктивність сівозмінної площі на рівні 2,80 т/га за зерновими одиницями, 2,60 т/га — за кормовими одиницями, 0,42 т/га — за збором перетравного протеїну.

Донецькою ДСГДС НААН в Агрофірмі «Ковалиха» впроваджено сорт ячменю ярого Аверс. Його врожайність становить 3,0 т/га, чистий прибуток сягає 3910 грн/га.

Волинською ДСГДС Інституту сільського господарства Карпатського регіону НААН впроваджена науково обґрунтована система екологічно безпечних ефективних ґрунтозберезувальних заходів з охорони й підвищення родючості ґрунтів та їх захисту від деградації у Західному Поліссі України. Завдяки цьому врожайність жита озимого зросла до 7,6 т/га; продуктивність сівозміни — до 3,8 т з. од./га, а економічна ефективність становить 3,64 тис. грн/га.

Державною установою «Інститут зернових культур НААН» на Єрастівській дослідній станції впроваджені теоретичні основи оптимізації агробіологічних режимів підвищення продуктивності сівозмін різної спеціалізації на базі протиерозійних способів обробітку ґрунту. Урожайність пшениці озимої становить 5,7–6,6 т/га з вмістом білка 12,0–12,4%, а клейковини — 23–26%. Крім того, забезпечено бездефіцитний баланс гумусу, рівень повернення елементів живлення 90–95%, підвищення рентабельності на 12–14% та 15% економію енергоресурсів.

Співробітниками Національного наукового центру (ННЦ) «Інститут землеробства НААН» впроваджено сорт пшениці озимої Ефектна. Її урожайність сягнула 9,6 т/га, вміст протеїну становить 14,5%, а вміст клейковини — 29,3%. Сорт вирізняється стійкістю проти хвороб і полягання, зимостійкістю та посухостійкістю. Очікуваний економічний ефект становить 5 тис. грн/га.

Науковцями Черкаської ДСГДС ННЦ «Інститут землеробства НААН» впроваджена ресурсозберігаюча технологія вирощування сої в умовах центральної частини Лісостепу України. Забезпечено врожайність зерна сої 2,40 т/га з виходом білка 1,0 т/га. Виробничі витрати не перевищують 13 410 грн, собівартість 1 т зерна становить 5530 грн, чистий прибуток — 22 590 грн, рентабельність — 168,4%.

ННЦ «Інститут ґрунтознавства та агрохімії імені О.Н. Соколовського» за участі Громадської організації «Асоціація фермерів та приватних землевласників Харківської області» і Валківської територіальної громади Богодухівського району Харківської обл. для конкурсу пілотних субпроектів проекту HUMUS в рамках програми «Горизонт Європа» підготовлено проектну пропозицію «Prevention and minimization of soil threats within Valky community in Kharkiv region of Ukraine» («Запобігання та мінімізація загроз для ґрунтів у селищі Валки Харківської області України»). Очікувані результати: підвищення рівня обізнаності громади щодо проблем ґрунтів та сталого ведення

сільського господарства, залучення широких верств суспільства до громадського процесу управління ґрунтами, мінімізація основних загроз ґрунтам на території муніципалітету, поширення нововведень у збереженні ґрунтів.

Загальні кількісні показники діяльності з трансферу технологій та комерціалізації наукової і науково-технічної продукції науково-дослідних установ в цілому по Академії за 2020–2024 рр. подано в табл. 3.

Як видно з табл. 3, обсяги інноваційної діяльності можна оцінити за такими показниками: кількість впровадженої науково-технічної продукції, кількість агроформувань, у яких здійснювалось впровадження, кількість укладених договорів на впровадження інновацій і сума отриманих коштів від впровадження. Порівнюючи показники обсягів виготовленої установами наукової і науково-технічної продукції з обсягами її комерціалізації та впровадження в агропромислове виробництво приходимо до висновку, що можливості установ Академії з нарощування інноваційної діяльності ще далеко не вичерпані. Однак аналіз обсягів впровадження технологій за роками показав, що відбувається спад темпів впровадження інновацій, невпинно зменшується кількість ліцензійних договорів.

Важливою складовою діяльності наукових установ НААН регіонального рівня є науково-консультаційне та інформаційне супроводження трансферу технологій. Його мета полягає у створенні умов

3. Результати інноваційної діяльності установ НААН (2020–2024)

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.
Впроваджено науково-технічної продукції	576	316	264	282	218
Кількість агроформувань, в яких здійснювалось впровадження	707	441	492	569	428
Кількість укладених договорів на впровадження інновацій	752	781	291	590	991
Отримано коштів від впровадження інновацій, тис. грн	33884,5	24259,6	18122,6	34735,64	30836,1
Джерело: річні звіти про діяльність НААН за 2020–2024 рр.					

4. Заходи із науково-консультаційного та інформаційного супроводу трансферу технологій в АПК (2020 – 2024)

Заходи	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.
Науково-практичні конференції	631	502	430	603	706
Виставки-ярмарки	248	112	57	196	91
Дні поля	74	88	28	69	82
Круглі столи	226	432	122	659	513
Консультації	32539	38700	23100	29100	23000
Навчання фахівців АПК	15844	12800	9000	10000	8543
Публікації рекомендацій	2249	1904	586	1342	1215
Робота на демонстраційних полігонах	200	200	114	118	130
Виступи по радіо	120	65	57	33	32
Виступи на телебаченні	134	104	86	80	67

Джерело: річні звіти про діяльність НААН за 2020–2024 рр.

для широкого впровадження наукових розробок в агропромислове виробництво регіонів, пропаганда досягнень вітчизняної аграрної науки та підвищення знань сільськогосподарських фахівців до рівня, що забезпечує кваліфіковане сприйняття інновацій.

Науковими установами НААН, які є співвиконавцями ПНД «Інноваційний розвиток», протягом 2024 р. для розширення впровадження наукових розробок здійснено ряд заходів щодо інформаційно-консультаційного забезпечення. Зокрема, проведено 706 конференцій, семінарів та нарад, 82 Дні поля, 513 Круглих столів, близько 23 тис. консультацій, функціонувало 130 демонстраційних полігонів, 20 модельних ферм. Загалом проведено навчання 8543 фахівців АПК; здійснено 32 виступи на радіо та 67 — на телебаченні. Надруковано 1389 статей.

Серед науково-консультаційних та інформаційних заходів найбільш поширеними є науково-практичні конференції з питань інноваційного розвитку галузей АПК, виставки-ярмарки, Дні поля, Круглі столи, наукові консультації, навчання фахівців АПК на базі наукових установ в осінньо-зимовий період, підготовка і розповсюдження науково-методичних рекомендацій та інформаційних листів, виступи по радіо і на телебаченні (табл. 4). Щорічно в осінньо-зимовий

період системою навчання та підвищення кваліфікації сільськогосподарських працівників охоплюється близько 10 тис. керівників і спеціалістів агропромислової сфери. Тематика занять включає питання освоєння новітніх технологій вирощування сільськогосподарських культур, утримання та годівлі сільськогосподарських тварин, прибуткового ведення галузей аграрного виробництва [8].

У регіонах на базі обласних і міжрайонних науково-технологічних демонстраційних полігонів, створених науковцями Академії, регулярно проводяться Дні поля, на яких презентуються кращі сорти і гібриди майже 300 сільськогосподарських культур та понад 70 технологій їх вирощування.

За результатами досліджень у рамках ПНД НААН «Використання потенціалу аграрної науки для інноваційного розвитку галузей агропромислового виробництва України («Інноваційний розвиток»)» розроблено методичні рекомендації «Комерціалізація наукових та науково-технічних розробок наукових установ Національної академії аграрних наук України», які розраховані на фахівців АПК різних форм господарювання і власності, наукових працівників [10]. Їх кінцевою метою має бути створення методологічної бази для здійснення інноваційної політики в наукоємній сфері АПК.

Висновки

Внаслідок виконання завдань програми «Інноваційний розвиток» отримано наукову продукцію теоретичного та практичного спрямування. Ця продукція, розроблена науковими установами — співвиконавцями програми, призначена для використання у господарствах різних форм власності: приватних, державних, колективних, фермерських. Її особливістю є висока економічна ефективність. Передусім це стосується новітніх технологій вирощування сільськогосподарських культур, нових сортів рослин, які за рахунок підвищення урожайності і кращої адаптації до місцевих природно-кліматичних умов, стійкості до хвороб дають змогу знизити собівартість кінцевої продукції.

Загалом у рамках виконання завдань програми проводився аналіз стану збереження та інноваційного розвитку вітчизняного АПВ в умовах російсько-української війни, яка спричинила зменшення кількісних показників. Одержані практичні результати стали вагомим внеском у створення наукових засад інноваційно-інвестиційного розвитку аграрної науки і формування ринкової інфраструктури в АПК на регіональному рівні. На часі розробка та узгодження з обласними державними адміністраціями програм інноваційного розвитку АПК регіонів, поліпшення співробітництва міжрегіональних наукових центрів НААН із регіональними органами влади, громадськими організаціями та суб'єктами

аграрного бізнесу. В Академії доцільно створити єдиний реєстр інноваційних продуктів, розробити відповідні положення та рекомендації щодо їх впровадження у регіонах. Варто більше уваги приділити таким організаційним формуванням в мережі НААН, як галузеві науково-виробничі об'єднання. Потребують розв'язання з урахуванням зарубіжного досвіду проблеми удосконалення механізмів захисту інтелектуальної власності, ліцензійної діяльності в системі аграрної науки.

Враховуючи, що науково-дослідні установи, які опікуються питаннями наукового забезпечення агропромислового виробництва на рівні регіонів, створені переважно за ініціативи місцевої громади, а також зважаючи на принципи сучасної децентралізації, є потреба у відновленні діяльності обласних державних сільськогосподарських станцій у кожній області. На них слід покласти функції, що виконувались департаментами (управліннями) агропромислового розвитку облдержадміністрацій, у тому числі і сільськогосподарського дорадництва. Діяльність установ регіонального рівня має стати предметом постійного моніторингу з боку Президії НААН та її галузевих відділень.

Запропоновані заходи, безсумнівно, сприятимуть суттєвому збільшенню обсягів інноваційної діяльності в аграрній сфері на регіональному рівні та підвищенню іміджу Національної академії аграрних наук України.

Vergunov V.

National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine, 9 Mykhailo Omelianovych-Pavlenko Str., Kyiv, 01010, Ukraine; e-mail: transfnaas@ukr.net; ORCID: 0000-0002-5476-4845

Innovative development of agricultural science in Ukraine: state and prospects

Goal. To highlight the main results of scientific research on innovative development and technology transfer in the network of regional-level research institutions and state-owned

enterprises of research farms of the National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine for 2024; to propose mechanisms for commercialization of scientific research results that will contribute to the further development of innovative activity in the NAAS. **Methods.** Systematic analysis and generalization of information were used to supplement the case of projects with innovative potential for technology transfer in agro-industrial production; and scenario analysis of the conditions for

using the innovative potential of agrarian science institutions in the context of European integration.

Results. The main results of scientific research on innovative development and technology transfer in the network of regional-level research institutions and state-owned enterprises of research farms of the NAAS for 2024 are highlighted. The main directions of development of innovative activity in the NAAS for the future are proposed.

Conclusions. Based on the results of the analysis of the innovative activity of the regional-level

NAAS institutions, a methodological base was supplemented, which covered all aspects of the innovative development of the NAAS and could be used to develop mechanisms for their implementation. The obtained data are a scientific and organizational basis for the further innovative and investment development of agricultural science.

Key words: *agro-industrial production, innovative development, innovative activity, commercialization, capitalization, technology transfer.*

DOI: <https://doi.org/10.31073/agroviznyk202501-09>

Бібліографія

1. Національна інноваційна система України: проблеми формування та реалізації / Упор. Г.О. Андросчук, М.М. Шевченко. Київ: Парламентське вид-во, 2007. 304 с.

2. Довба І.В. Теоретичні основи інноваційного розвитку регіону. *Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка*. 2018. Вип. 30-1. С.136–139.

3. Дем'яненко С.І. Інноваційне зростання — основа стабільності агропромислового комплексу. *Наука та інновації. Сільськогосподарські і аграрні технології*. 2005. Т. 1. Вип. 1. С. 87–98. URL: doi.org/10.15407/scin1.01.087

4. Вернюк Н.О., Дяченко М.І. Регулювання інноваційного розвитку аграрного сектору. *Ефективна економіка*. 2021. № 4. URL: <http://surl.li/mgfsck>

5. Тивончук С.О., Тивончук С.В. Методологічні підходи до управління інноваційною діяльністю. *Економіка АПК*. 2005. № 12. С. 67–71.

6. Бондаренко В.М., Дрипка К.Р., Чобаль Л.Ю. Особливості інноваційних процесів в аграрному

секторі. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2019. Вип. 2. С. 48–53.

7. Шубравська О.В., Молдован Л.В., Пасхалер Б.Й. та ін. Інноваційні трансформації аграрного сектору економіки: моногр. Київ, 2012. 496 с.

8. Зубець М.В., Тивончук С.О. Наукові основи розвитку агропромислового виробництва на інноваційних засадах (теорія, методологія, практика). Київ: Аграрна наука, 2006. 480 с.

9. Зведений короткий звіт головної установи про результати науково-дослідних робіт за програмою наукових досліджень НААН № 41 «Використання потенціалу аграрної науки для інноваційного розвитку галузей агропромислового виробництва України («Інноваційний розвиток»)» за 2024 р. Київ, 2024, 194 с.

10. Комерціалізація наукових та науково-технічних розробок наукових установ Національної академії аграрних наук України: метод. реком.; за ред. В.А. Вергунова. Київ: Аграрна наука, 2024. 32 с.